

Vnukinja Manca hodi v prvi razred osnovne šole. Pogosto se pogovarjava o številih. Pozna že rimske številke do dvajset. Tudi razume, kaj je polovica števila. Do dvajset jih zna tudi izračunati.

Polovica števila

Šaljiva zgodba za 1. razred osnovne šole.

Oni dan sva se z Manco spet pogovarjala, kaj je polovica števila. Vendar ne prav zares, bolj za zabavo, za šalo, za razvedrilo. Pogovarjala sva se, kako bi lahko na primer ugotovili polovico nekaterih rimskih števil. Saj takih števil ni niti deset, pa vseeno.

Da je polovica števila 6, enaka 3, polovica števila 8, enaka 4, polovica števila 7, enaka 3 in pol, je že dobro obvladala, in tudi, koliko so polovice števil do dvajset.

Zdaj pa k šali.

"No, koliko je polovica števila 12," jo vprašam.

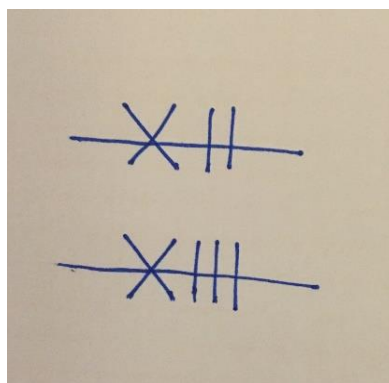
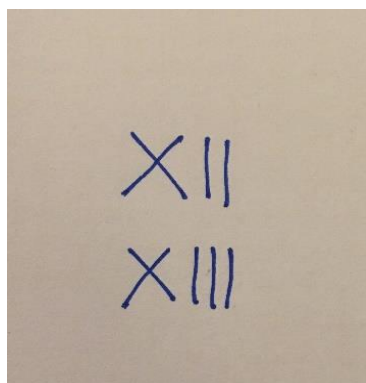
"Šest," izstreli.

"In koliko je polovica števila 13," jo spet vprašam.

"Šest in pol," je hitro odgovorila.

"V redu, Manca, to dobro obvladaš. Zdaj ti bom pokazal, kako bi lahko ugotovila polovico nekaj rimskih števil. Presenečena boš. Število bom razpolovil in dobil - napačen rezultat. To je seveda bolj za šalo kot zares."

S črnim flomastrom sem na bel papir na veliko narisal rimsko število 12. To rimsko število zapišemo takole: **XII**. Potem sem število XII razpolovil z vodoravno črto čez njegovo sredino. Število XII sem razdelil na dva enaka dela, na dve enaki polovici. Nad črto je bila prva polovica števila, pod črto pa druga polovica števila. Nad črto sem dobil **VII** (pod črto nas zdaj niti ne zanima, saj sta obe polovici enaki). Število VII predstavlja rimsko število sedem. Sedem pa ni polovica števila 12. Z narisano vodoravno črto tako nisem pravilno ugotovil polovice števila 12.

Sliki rimskih števil 12 in 13 in njuni polovici.

Na podoben način dobimo, da je polovica rimskega števila XIII (= 13, trinajst) enaka VIII (= 8, osem), kar spet ne drži. Takšnih primerov pa je med rimskimi števili le osem. Še eno rimsko število sva za šalo "razpolovila", potem pa sva z igro razpolavljanja rimskih števil zaključila, saj se iz nje ničesar ne naučimo, razen da treniramo zapis nekaj rimskih števil in da jasno spoznamo, da na tak način ne moremo ugotoviti polovice nobenega števila. Polovico števila moramo pač izračunati.

Vendar pa je čez nekaj časa Manca tiho prišla k meni. Zdi se, da je potem še nekoliko premišljevala, kako bi ugotovila polovico števila. Pomolila mi je list papirja pred oči. Na njem je najprej narisala rimsko številko tri: III. Čez sredino tega števila tri je potem potegnila ravno črto in mi rekla: "No, zdaj poglej in povej, koliko je polovica rimskega števila tri."

Bil sem presenečen, kakšen skrajni primer si je izbrala. "No, v tem tvojem primeru je polovica rimskega števila tri kar enaka tri, kar je velika neumnost," sem ji rekel in oba sva se na glas nasmejala temu nemogočemu rezultatu.

Vendar bistveno pri tej igri je to, da je šalo o polovici rimskega števila Manca dobro razumela. Polovice kakršnega koli števila nikoli ne moremo tako ugotoviti, kot smo tu povedali, da število preprosto kar prerežemo na polovico (npr. s škarjami ali nožem ali s črto svinčnika), ampak jo moramo vedno izračunati. Vedno.

To smo napisali le za hec, da se malo nasmejemo. Je pa po svoje tudi poučno.

Mančina slika rimskega števila 3, ki ga je nato s črto razpolovila, da je dobila polovico rimskega števila tri, ki je spet tri.